

Između nježnoće i tvrdoće srca, razmišljanje o kaburu i njegovim strahotama (Meka)

Hatib: dr. Mahir ibn Hamed el-Muajkili

9. džumadel-ula 1447. po Hidžri / 31. oktobar 2025.

Hvala Allahu, Koji prašta i prelazi preko grijeha, i Koji nagrađuje dobročinitelje i otklanja nevolje i tegobe od njih. On je Taj Koji daje vremena i odgađa kaznu, ne bi li se grešnik pokajao.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema sudruga, i Koji je rekao, a On je uzvišen od svih nedostataka i mahana: “Mi smo stvorili nebesa i Zemlju i ono što je između njih – za šest vremenskih razdoblja, i nije Nas ophrvao nikakav umor” (Kaf, 38), i svjedočim da je naš vjerovjesnik i prvak Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov rob i Njegov poslanik, vlasnik Havda (Vrela) i mekami-mahmuda (uzvišenog položaja). Ko ga posluša, bit će spašen, a ko mu se suprotstavi, u Vatru će biti bačen. Neka su Allahova milost, spas i blagoslov na njega, na njegovu porodicu, ashabe, supruge i sve one koji ih slijede u dobročinstvu do Dana kada će se stvorenja vratiti svome Gospodaru.

O vjernici, preporučujem sebi i vama bogobožnost. Bojte se Allaha i pokoravajte Mu se. Znajte da vas čeka smrt, kabur, proživljenje, okupljanje i obračun. Neki će biti obradovani i počašćeni, a drugi, Allah nas i vas sačuvao, kažnjeni i poniženi. “Oni koji su se Allaha bojali bit će u džennetskim baščama i pored rijeka na mjestu u kome će biti zadovoljni, kod Vladara Svemoćnoga.” (El-Kamer, 54–55)

Srce je mjesto koje Gospodar gleda i vrednuje kod čovjeka. Ko Allahu dođe sa zdravim srcem, uspio je i spasio se, a ko Mu dođe s bolesnim srcem, izgubio je i propao. Bolesti srca su mnogobrojne, a najopasnija je tvrdoća – okorjelost. Osoba tvrdog srca odbija pokajanje i odazivanje Allahu, čak i kada ga pogodi iskušenje. Njegovo srce postaje stanište šejtana, i ne reaguje na opomene Kur’ana: “A poslanike

smo i narodima prije tebe slali i neimaštinom i bolešću ih kažnjavali ne bi li poslušni postali. Trebalo je da su poslušni postali kad bi im kazna Naša došla! Ali, srca njihova ostala su tvrda, a šejtan im je lijepim prikazivao ono što su radili” (El-En’am, 42–43); “Teško onima čija su srca neosjetljiva kad se spomene Allah, oni su u pravoj zabludi!” (Ez-Zumer, 22).

Među uzrocima omekšanja i skrušenosti srca su: stalno spominjanje Allaha, razmišljanje o Njegovim ajetima, sjećanje na smrt i njene muke, kabur i njegovu tjeskobu i tamu, posjete mezarju i razmišljanje o Sudnjem danu. U djelu Tabekātul-hanābile navodi se da je neki čovjek upitao imama Ahmeda: “Kako da mi srce omekša?”, a on je odgovorio: “Posjeti mezarje i pomiluj glavu jetima.”

Život je kratak, ma koliko trajao, a njegovi su dani malobrojni, ma koliko ih bilo. Uspješan je onaj ko ga provede u pokornosti Allahu i pripremi se za susret s Njim. Gubitnik je onaj ko slijedi svoje strasti i nada se Allahovoj milosti, dok ga smrt ne iznenadi u nemaru, bez dobrih djela koja bi mu bila spas. Dvije su vrste ljudi koji napuštaju ovaj svijet: onaj koji će se odmoriti od tegoba dunjaluka i preći u vječni smiraj, i onaj od koga će se ljudi, zemlja, drveće i životinje odmoriti.

Muslim bilježi od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored dženaze i rekao: “Odmoreni i onaj od koga se odmara.” Upitaše: “Ko je odmoren, a ko onaj od koga se odmara?”, pa je rekao: “Vjernik se odmara od dunjalučkih neugodnosti i tegoba i prelazi u Allahovu milost, a od pokvarenjaka se odmaraju ljudi, zemlja, drveće i životinje.”

Kada čovjek umre, njemu je već nastupio Sudnji dan, jer kabur je prva stanica ahireta. Allah ga je učinio poukom i opomenom. Samo dobra djela koriste u kaburu. Buhari i Muslim bilježe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Troje prati umrlog: porodica, imetak i djela. Dvoje se vraća, a jedno ostaje: vraćaju se porodica i imetak, a ostaju djela.”

Kada bi Osman, radijallahu anhu, stajao pored kabura, plakao bi dok mu suze ne bi nakvasile bradu. Rekli su mu: “Spominješ Džennet i Džehennem, pa ne plačeš, a

ovdje plačeš?” Na to on reče: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Kabur je prva stanica ahireta. Ko položi ispit u njemu, ono poslije je lakše. Ko ne položi ispit u njemu, ono poslije je teže.’ Također je rekao: ‘Nisam vidio nijedan strašan prizor a da kabur nije strašniji od njega.’” (Tirmizi)

Kabur je strašniji od svakog strašnog prizora, jer čovjek ostaje sam, bez prijatelja, bez voljenih, bez utjehe, bez sagovornika. U njemu je stisak, da ga je iko mogao izbjeći, izbjegao bi ga Sa’d ibn Muaz, radijallahu anhu. U kaburu je iskušenje, poput iskušenja Dedžala, pa i teže. Kabur je ili džennetska bašča, ili, Allah nas sačuva, džehennemska jama.

Buhari i Muslim bilježe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada vjernik bude položen u kabur i njegovi ga ostave, dok još čuje korake, dođu mu dva meleka, posjednu ga i pitaju: ‘Šta si govorio o ovom čovjeku’, misleći na Muhammeda. On će reći: ‘Svjedočio sam da je on Allahov rob i Njegov poslanik.’ Reći će mu: ‘Pogledaj svoje mjesto u Vatri, Allah ti ga je zamijenio mjestom u Džennetu.’ I vidjet će oba mjesta. A nevjernik ili licemjer reći će: ‘Ne znam, govorio sam ono što su ljudi govorili.’ Reći će mu: ‘Nisi znao, niti si slijedio one koji su znali.’ Zatim će ga udariti željeznim maljem između ušiju, a on će vrisnuti tako jako da će ga čuti svi oko njega, osim ljudi i džina.”

Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio zaštitu od kaburske kazne u svakom namazu, kao što se navodi u Muslimovom Sahihu: “Kada neko od vas uči tešehud, neka traži zaštitu od četiri stvari: ‘Allahu, utječem Ti se od džehennemske kazne, od kaburske kazne, od iskušenja života i smrti, i od zla iskušenja Dedžala.’”

Uzvišeni kaže: “Kad nekome od njih smrt dođe, on uzvikne: ‘Gospodaru moj, povrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!’ Nikada! To su riječi koje će on uzalud govoriti – pred njima će prepreka biti sve do dana kada će oživljeni biti. Pa kad se u rog puhne, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati. Oni čija dobra djela budu teška, oni će želje svoje ostvariti, a oni čija dobra djela budu lahka, oni će posve izgubljeni biti, u Džehennemu će vječno boraviti.” (El-Mu’minun, 99–103)

O vjernici, posjeta mezarja predstavlja podsjetnik i navodi na razmišljanje koje bude strah i strepnju, podstiče na pokornost i činjenje dobrih djela. “Ko se boji, kreće rano, a ko rano krene, stiže na odredište.” Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao na posjetu mezarja, radi pouke i podsjećanja. U Musnedu imama Ahmeda stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ranije sam vam zabranjivao posjetu mezarja, a sada ih posjećujte, jer vas podsjećaju na ahiret.”

Među propisima je i dova za umrle, jer su mezari puni tame, a Allah ih osvjetljava dovama dobrih robova. U Muslimovom Sahihu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je jedna crna žena čistila džamiju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio je da je nema, pa su mu rekli da je umrla, a on je upitao: “Zašto me niste obavijestili?” Kao da su smatrali da nije značajna. Rekao je: “Pokažite mi njen mezar.” Pokazali su mu, pa joj klanjao dženzu, a zatim rekao: “Ovi mezari puni su tame za svoje stanovnike, a Allah im ih osvjetljava mojom dovom za njih.”

Kada je Poslanik išao na mezarje, učio je: “Es-selamu alejkum ehled-dijari minel-mu’minine vel-muslimin. Ve jerhamullahul-mustakdimine minna vel-muste’hirin. Ve inna inšaallahu bikum lahkun! – Selam vama, stanovnicima ovih kuća, vjericima i muslimanima. Allah se smilovao onima koji su otišli prije nas i onima koji će doći poslije nas. Mi ćemo vam se, inšallah, uskoro pridružiti!” (Muslim)

Mezari imaju svoju svetost. Nije dozvoljeno gaziti ih niti sjediti na njima. U Muslimovom Sahihu stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bolje je da neko od vas sjedne na žeravicu, koja bi mu spalila odjeću i došla do kože, nego da sjedne na mezar.”

Zabranio je i klanjanje prema mezarima i pravljenje džamija na njima. Buhari i Muslim bilježe od Aiše, radijallahu anha, da su Ummu Habiba i Ummu Selema spomenule crkvu u Abesiniji u kojoj su vidjele slike. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada bi među njima umro dobar čovjek, sagradili bi bogomolju na njegovom kaburu i naslikali te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha na Sudnjem danu.”

“Znajste da su oni prije vas na mezarima svojih poslanika i dobrih ljudi gradili džamije. Nemojte graditi džamije na mezarima, ja vam to zabranjujem.” (Muslim)

To je zato što pretjerivanje u veličanju mezara dobrih ljudi vodi ka širku. Ibn Abbas, radijallahu anhumu, rekao je u komentaru ajeta: “i govore: ‘Nikako božanstva svoja ne ostavljajte, i nikako ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Jesra ne napuštajte!’” (Nuh, 23); “To su bila imena dobrih ljudi iz Nuhovog naroda. Kada su umrli, šejtan je nadahnuo njihov narod da postave kipove na mjestima gdje su sjedili, i da ih nazovu po njihovim imenima. Tako su učinili, ali ih nisu obožavali. Kada su ti ljudi umrli i znanje iščezlo, počeli su ih obožavati.” (Buhari)

Zato, o vjernici, nije dozvoljeno veličanje mezara dobrih ljudi, niti gradnja na njima, a kamoli tavaf oko njih, klanje kurvana kod njih, davanje zavjeta, dova mrtvima, traženje pomoći i olakšanja od njih.

Bojmo se Allaha, o muslimani, i ograničimo se na ono što je propisano u posjeti mezarima: uzimanje pouke, podsjećanje, selam mrtvima i dova za njih.

Ne uvodimo ono što izaziva Allahovu srdžbu. U Ahmedovom Musnedu navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ranije sam vam zabranjivao posjetu mezarja, a sada ih posjećujte, ali nemojte govoriti ono što izaziva Allahovu srdžbu.” U drugoj verziji kaže se: “Ne govorite ono što je zabluda i neistina.”

Nije primjereno da neko na mezarju govori o dunjaluku, da se smije ili šali. Treba da razmišlja o stanju umrlih, ali i o svom stanju i sudbini, jer će i on biti tamo gdje su oni sada.

Donosite salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podarenu milost i nepresušnu blagodat, to vam je naredba od vašeg Gospodara, Koji je objavio: “Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!” (El-Ahzab, 56)

Allah podario blagoslov meni i vama u časnom Kur'anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom. Rekoh ovo i od Allaha Uzvišenog tražim

"KOLIKO GOD ZNAČAJNA ULOGA HATIBA BILA ZA USPJEH NJEGOVE HUTBE,
NIŠTA MANJE NE ZAOSTAJE NI ODABIR TEME, ODNOSNO MATERIJE
KOJU TOKOM HUTBE ELABORIRA." (PREPOROD)

HUTBE

oprost za sebe, vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta
i milostiv je.

